

Justis- og Beredskapsdepartementet

Mo i Rana 22.03.2022

1 Høring om endring av domstolstruktur

Rana kommune viser til Justis- og Beredskapsdepartementets brev av 26.01.2022 om høring om endring av domstolstruktur med tilhørende høringsnotat. Rana kommune vil gi innspill til gjeninnføring av tidligere domstolstruktur.

Rana kommune har tidligere levert høringssvar vedrørende – NOU 2019:17 Domstolstruktur, og et forslag om endringer i rettskretsene og domstolloven ved brev 10.06.2020. Fra dette brevet kan man lese kommunens standpunkt til reformen:

Rana kommune slutter seg til Domstoladministrasjonen (DA) sin oppfatning om at den mest hensiktsmessige måten å øke fleksibiliteten og effektiviteten på er å redusere både antall tingretter og antall rettssteder i tråd med Kommisjonens forslag. Dette vil gi den optimale utnyttelsen av ressursene. Rana kommune vil som DA understreke at kommisjonens forslag vil ha særlig positiv effekt for distriktene ettersom kommisjonens løsning vil etablere geografisk samlede fagmiljø der dommerne møtes daglig. Dette vil gi mulighet for en viss grad av spesialisering og dermed en gjensidig utveksling av fagkunnskap mellom dommerne. Igjen gir dette et godt grunnlag for rekruttering til domstolene.

Det ble vedtatt som ny domstolstruktur å utvide slå sammen tingrettene på Helgeland til en tingrett, men man beholdt rettsstedene til gamle Rana, Alstahaug og Brønnøy tingretter.

2 Kommunens standpunkt til dagens domstolstruktur

Departementet foreslår at strukturen for domstolene før domstolsreformen 2021 i utgangspunktet skal gjeninnføres. Før reformen var Rana tingrett, Brønnøy og Alstahaug tingrett tre domstoler under felles ledelse.

Imidlertid legger departementet til grunn at reetablering av felles ledelse på rettssteder, der det ikke er enighet om å beholde dagens domstolstruktur, vil være i strid med det politiske målet om å gjeninnføre domstolstrukturen før domstolsreformen av 2021.

Dette innebærer at konsekvensen av en endring av domstolstruktur for regionen i utgangspunktet vil være at man går tilbake til situasjonen før 2015, da felles ledelse ble innført for de lokale tingrettene.

Rana kommunes standpunkt til felles ledelse fremgår av Rana kommunens høringsbrev av 10.06.2020:

Denne ordningen har eksistert siden 2015, og har ført til utstrakt samarbeid, og god ressursutnyttelse til det beste for innbyggerne på Helgeland. Før denne ordningen ble innført, hadde for eksempel Brønnøy tingrett en saksinngang som tilsvarte i underkant av ett dommerårsverk, mens de hadde to dommere ansatt. Den ledige kapasiteten ble bare i svært begrenset utstrekning stilt til rådighet for nabo-domstolene. Etter at felles ledelse ble innført, benyttes denne overkapasiteten fullt ut til behandling av saker i nabodomstolene, Rana tingrett og Alstahaug tingrett.

Ordningen med felles ledelse har medført en klar styrking av det faglige samarbeidet mellom tingrettene på Helgeland. Selv om ordningen ikke kan bære fram et styrket fagmiljø i samme utstrekning som en fysisk samlokalisering, har den likevel ført til økt utveksling av kompetanse gjennom samordning og felles rutiner. I forlengelsen av dette er ordningen også med på å styrke rekrutteringen til distriktet noe. Fysisk samlokalisering ville styrket evnen til å rekruttere betydelig, og derved skapt grunnlag for en mer bærekraftig distrikts-domstol på Helgeland.

Rana kommune har fortsatt dette synet på felles ledelse av de lokale tingrettene. Det å gå tilbake til en ordning med selvstendige tingretter på Helgeland vil føre til en svekkelse av det faglige samarbeidet og fagmiljøet i de lokale domstolene, og svekke rekrutteringen til domstolene på Helgeland. Det vil også føre til en u hensiktsmessig ressursbruk ved at enkelte tingretter tidligere har hatt overkapasitet.

Rana kommune er bekymret for konsekvensene dette vil ha for rettsikkerheten til innbyggerne i regionen. Kvaliteten på tilbudet i domstolene er særdeles viktig for alle innbyggere, men særlig for utsatte grupper som barn og unge. Kommunen bemerker at Barneombudet har uttalt at barns rettsikkerhet står i fare hvis domstolsreformen reverseres, og skriver i den sammenheng:

Særdomstolsutvalget kom til at dommeres kompetanse i barnesaker måtte heves, utover den generelle dommerkompetansen. Etablering av større fagmiljøer ble påpekt som et viktig virkemiddel. I etterkant har et samlet fagmiljø, inkludert

*Høyesterett, vært enige om at et større fagmiljø er viktig for å styrke rettsikkerheten. (...).*¹

På Helgeland var tre tingretter samlet med felles ledelse før domstolsreformen. Etter reformen består alle de lokale rettsstedene som før både i Brønnøysund, Alstahaug og Rana. Det er dermed ikke slik at en reversering av domstolsreformen vil føre domstolstilbudet nærmere innbyggerne enn ved dagens struktur.

Høringsnotatet estimerer at endring av domstolstruktur tilbake til gammel struktur vil koste omtrent 75 millioner, og innebære årlige ekstraavgifter på 35 millioner kroner. Dette er penger som kan brukes på tiltak som forbedrer rettsikkerheten. Tiltak som ytterligere styrker fagmiljøene i domstolene og bidrar til å redusere saksbehandlingstiden.

Rana kommune mener dermed at domstolsreformen ikke bør reverseres, og for det tilfellet at reformen reverseres bør man gå tilbake til ordningen før 2021 som var tre tingretter under felles ledelse.

Rana kommune

¹ <https://www.barneombudet.no/aktuelt/debatt/barns-rettsikkerhet-star-i-fare-hvis-domstolsreformen-reverseres>